

Sud-àfrica vota contra l'apartheid'

El president sud-africà De Klerk ha superat una prova ben difícil. El resultat del referèndum sobre la continuïtat de les reformes polítiques, dut a terme el dia 17, li permet de negociar amb força i tranquil·litat la desaparició de l'odiad règim de l'apartheid.

De Klerk, un afrikaner audaç que fa poc més de dos anys anuncià la necessitat de dialogar amb la comunitat negra, passarà a la història com el polític que liquidà un sistema basat en la segregació racial.

El risc ha estat enorme, però necessari, comentaven els dirigents del Partit Nacional (PN, en el poder des del 1948) i els seus simpatitzants, quan saberen el triomf de la proposta governamental. El capital financer, especialment la poderosa Anglo American Corporation —mines d'or i diamants—, els empresaris, la premsa, la majoria de la comunitat d'ascendència britànica i els *nats* —seguidors del Partit Nacional— estaven amb De Klerk en aquest moment històric. Molts creien que votar *si* era un mal menor. Pitjor era el *no*, que significava el retorn a les tenebres, les sancions internacionals, i que obria les portes a la guerra civil. Per això, De Klerk havia recorregut la immensa Sud-àfrica per demanar el vot a les reformes, advertint sobre els perills de perdre aquesta oportunitat que tenien els sud-africans blancs de sortir de l'aïllament i construir un estat multiracial i plural sense traumatismes excessius.

A l'altra banda de la barricada hi havia els nostàlgics de l'apartheid. El pastor Andrie Treurnicht, també afrikaner, s'havia adreçat als sectors més sensibles al seu discurs exaltat contra la negociació: els afrikaners rurals i els blancs empobrits per la crisi econòmica i angoixats per l'increment de la delinqüència. Amb contínues remissions a l'Antic Tes-

Frederik De Klerk, president de Sud-àfrica.

tament, llibre de referència de moltíssims afrikaners, Treurnicht traçava un futur apocalíptic, si triomfava el *si*. El missatge del president del Partit Conservador (PC, extrema dreta) arribà a destinació, però no ha collit els vots necessaris per a derrotar un De Klerk carismàtic. El Moviment de la Resistència Afrikaner, que dirigeix l'histriònic aprenent de nazi, Eugène Terreblanche, també s'havia mobilitzat en favor del *no*.

Espectadors, perquè no podien votar, però ben actius, perquè hi havia en joc el seu futur, els negres es presentaren tan dividits com els blancs a la cita electoral. Els petits moviments Congrés Panafricà i Azapo, d'extrema esquerra i contraris a la negociació, an-

helaven una victòria del *no* perquè així tenien arguments per a sabotejar el diàleg. El Partit de la Llibertat Inkhata, que dirigeix el cap tribal zulú, Mangosuthu Buthelezi, no es pronuncià públicament, però el Congrés Nacional Africà (CNA), de Nelson Mandela, féu campanya per De Klerk.

UN PARLAMENT AMB ELS DIES COMPTATS

La història permet a De Klerk d'arraconar l'extrema dreta blanca i de negociar amb legitimitat la redacció d'una nova constitució que garanteixi el vot de la majoria negra, fins ara exclosa del procés electoral. Treurnicht, que podria tenir dificultats al si del partit, es veurà obligat a hosti-

litzar De Klerk des del seu escó al Parlament, on els conservadors són la segona força després del Partit Nacional. La llàstima és que l'actual Parlament sembli tenir els dies comptats. Tothom sabia que el referèndum de dimarts era l'última ocasió en què únicament votarien els blancs. La temptació de la violència pot ser molt atraent. El moviment de Terreblanche ha anunciat que defensarà el dret dels afrikaners a construir la seva pàtria, reprenent així la mitologia d'aquest poble que s'enfrontà als britànics i els xhoses durant el segle XIX. Malauradament per als afrikaners que pensen a agafar el fusell, aquest moment històric no sembla gaire propici per a les aventures ni per a les resistències numanti-

nes, que només poden excitar els il·luminats i els ingenus. "Derrotada en el referèndum, la dreta tirarà encara pedres sobre el tren en marxa i potser trencarà els vidres d'alguns compartiments, però no podrà fer-lo descarrilar", comentava Zach de Beer, president del Partit Democràtic, una forma-

l'electorat blanc, el president insisteix en el fet que el text garanteixi els drets de les minories, és a dir, dels blancs. Mandela no accepta el model federal proposat per De Klerk, però ha repetit, des que fou alliberat, l'11 de febrer del 1990, que els blancs no tenen res a tèmer en la nova Sud-àfrica.

Malgrat l'excel·lent comunicació entre aquests dos protagonistes del canvi, De Klerk i Mandela, la democratització no és exempta de perills. Derrotada, l'extrema dreta podria optar per la violència indiscriminada, aprofitant els elements de l'exèrcit i de la policia que simpatitzen amb les seves idees. Encara que només fos apedregar el tren de les reformes, com diu de Beer, la violència és el que més sobra a Sud-àfrica. Prop de tres-centes persones morien en enfrontaments dins els suburbis negres durant les tres setmanes de campanya electoral. Els analistes hi veuen la mà de l'extrema dreta, en aquests aldarulls, per ara reduïts a les zones negres de Johannesburg, però que pugen en els moments més inoportuns.

Els sectors més intransigents de la comunitat negra semblen controlats per Mandela. L'entrançable líder negre ha actuat amb prudència i saviesa per no irritar els més impacients, especialment els joves dels suburbis que veuen pocs canvis materials amb les reformes, ni entrebancar el diàleg amb De Klerk. Com que la seva integritat està fora de dubte després de passar 27 anys a la presó, Mandela ha pogut actuar amb llibertat, sense haver d'ajupir-se a les pressions dels elements més radicals del CNA que li recorden constantment que el socialisme encara pot tenir sentit a Sud-àfrica. Mandela els dona allargues, convençut que no és el moment de fer córrer una paraula que sembla maleïda.

Antoni Castel

ció de caire liberal amb influència entre els blancs de parla anglesa.

La transició sembla pactada entre Mandela i De Klerk. La Convenció per una Sud-àfrica Democràtica (CODESA), el fòrum dins el qual discuteixen les reformes les organitzacions polítiques, amb excepció de l'extrema dreta blanca i l'extrema esquerra negra, ha de presentar el seu informe d'ací a pocs dies. La formació d'un govern de transició, en què s'incorporarien els negres, ja apareix en l'horitzó més immediat. Seria la prova més tangible que Sud-àfrica és a punt d'enterrar l'*apartheid*.

Les diferències entre Mandela i De Klerk només s'airejaran a l'hora de redactar la constitució. Compromès amb

Hivern NOVETATS LLIBRES

edicions 62 sia

MARE DE TERRA

Vicent Andrés Estellés
L'Escorpí, Poesia, 146. 80 pàgines.

El llibre més recent de Vicent Andrés Estellés, el poeta valencià més destacat i popular de la literatura contemporània.

EDITORIAL TRES I QUATRE

EL CAVALLER TIRANT LO BLANC

Joanot Martorell. Adaptació de Rosa Giner i Joan Pellicer
Llibres Clau. Núm. 1

Aquest volum, adaptat al gust del lector actual, recull la primera part d'una de les obres clau de la literatura universal: *Tirant lo Blanc*.

Edicions Proa

LLIBRE DE L'EVIDÈNCIA

John Banville
Col·lecció A tot vent, 229

Un monòleg, cruel i carregat d'ironia fins al sarcasme, sobre la bondat de l'home, la corruptibilitat de la justícia i la fragilitat del seny.

Editorial Empúries

POMPEU FABRA

Mila Segarra
Joves adults. Biografies, 7

La biografia que revela la personalitat de Fabra a través del coneixement de la seva obra.

EDITORIAL TRES I QUATRE

L'ODISSEA

Homer. Adaptació de Víctor Gómez Labrado
Col·lecció: Llibres Clau. Núm. 2

Adaptació en prosa moderna d'un dels clàssics de tots els temps.

curial

ELS MARGES 45

Revista de Llengua i Literatura (Nova etapa)
Direcció: Jordi Castellanos i Josep Murgades

ENCICLOPÈDIA CATALANA

DICCIONARI D'HOQUEI

Diccionari dels esports olímpics, 19

Aquest diccionari recull tots els termes específics d'aquest esport en català, en dona les definicions i les equivalències dels termes en anglès, francès i castellà.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

LLENGUATGE, VERITAT I LòGICA

A. J. Ayer

Col·lecció Educació/Materials de Filosofia, 8
Traducció de Josep Lluís Blasco